

ДЕЯКІ ПРИЧИНИ ЗАНЕДБАНИХ ВИПАДКІВ РАКУ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ

Нечай
Олександр Павлович

к. мед. н., пров. наук. співр. відділу
ендокринної хірургії
01021, м. Київ, Кловський узвіз, 13-А
тел.: (044)560-02-56
e-mail: allanechay@ukr.net

О.П. Нечай

*Український науково-практичний центр ендокринної хірургії,
трансплантації ендокринних органів і тканин МОЗ України,
м. Київ*

ВСТУП

Рак щитоподібної залози (РЩЗ) – це злоякісна пухлина, що походить від фолікулярних або С-клітин щитоподібної залози та є найпоширенішим злоякісним новоутворенням серед інших ендокринних органів [1, 2]. Відповідне вчасне хірургічне лікування цього захворювання сприяє запобіганню метастазуванню та поліпшує прогноз.

Незважаючи на збагачення досвіду щодо РЩЗ та поширеність діагностичних методик з виявлення цього захворювання, у клінічній практиці періодично спостерігаються випадки занедбаного раку щитоподібної залози, що потребують критичного аналізу.

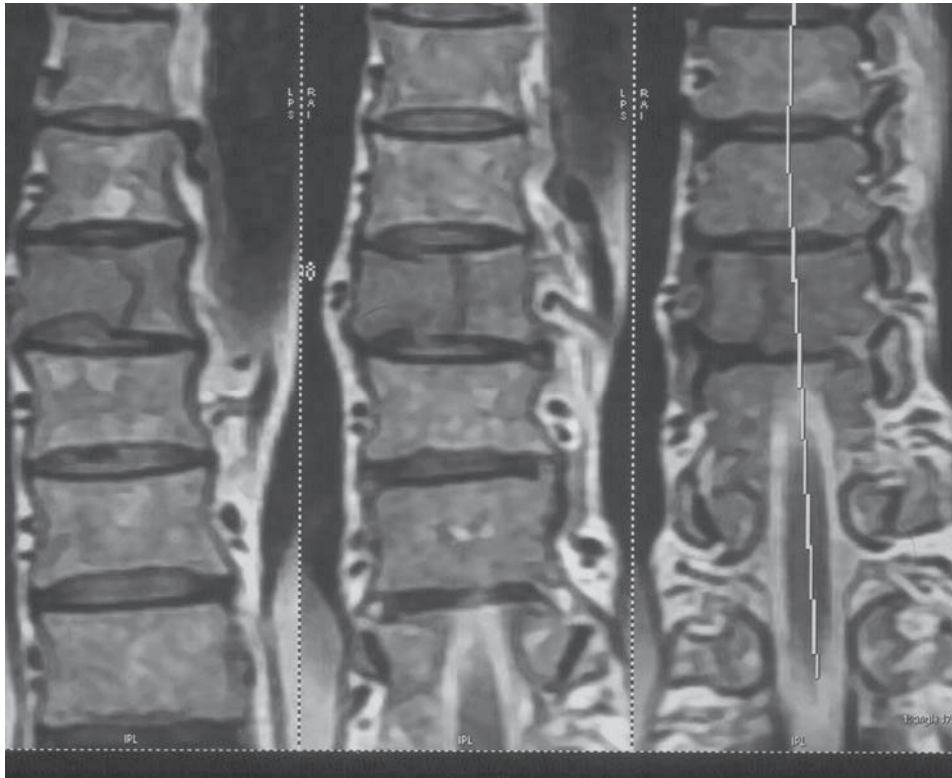
Клінічний випадок 1. Хвора М., 1956 р.н., звернулася до лікаря зі скаргами на біль у спині. З анамнезу відомо, що біль з'явився близько 10 років тому і мав постійний, ниючий характер. Пацієнтка спостерігалась у невролога, їй було виконано магнітно-резонансну томографію (МРТ) хребта в 2010 році, діагностовано кістково-дегенеративні зміни хребта, з приводу чого вона приймала нестероїдні протизапальні засоби, а також проходила курси масажу з елементами мануальної терапії. Оскільки біль продовжував турбувати, в 2014 році хворій було виконано повторне МРТ, за даними якого встановлено масивне вторинне ураження хребта з елементами деструкції тіл хребців (рис. 1).

Хвору направлено до Національного інституту раку, де було виконано тонкоголкуву аспіраційну пункційну біопсію (ТАПБ) уражених тіл хребців і за даними цитологічного дослідження зроблено висновки: залозистий рак. Для пошуку «материнської» пухлини хворій було проведено мамографію, фіброгастроудаденоскопію, колоноскопію, огляд

гінеколога та спіральну комп'ютерну томографію в режимі сканування всього організму. Завдяки останньому дослідженню виявлено новоутворення в правій частці щитоподібної залози розміром 50x35 мм. Виконано ТАПБ цього утворення, цитологічний висновок: папілярний рак щитоподібної залози. Встановлено, що хвора знала про утворення в щитоподібній залозі понад 10 років, за яким спостереження проводили за допомогою ультразвукового дослідження (УЗД). Ці дослідження виконувались у клініках м. Києва та Вінниці (за місцем проживання). Від запропонованої ТАПБ хвора систематично відмовлялася.

Пацієнтка була успішно прооперована в хірургічній клініці нашого Центру, за даними патоморфологічного дослідження встановлено діагноз «папілярний рак щитоподібної залози, рТ3N1bM1». На сьогодні хвора пройшла два високкодозових лікувальних курси радіоактивного йоду – ¹³¹I з певним структурним та біохімічним ефектом. Проте, рівень тиреоглобуліну крові лишається незадовільно високим та сягає 335 нг/мл. На сканограмах відзначається масивне накопичення радіофармпрепарату в проекції хребта, ребер, клубової кістки (рис. 2).

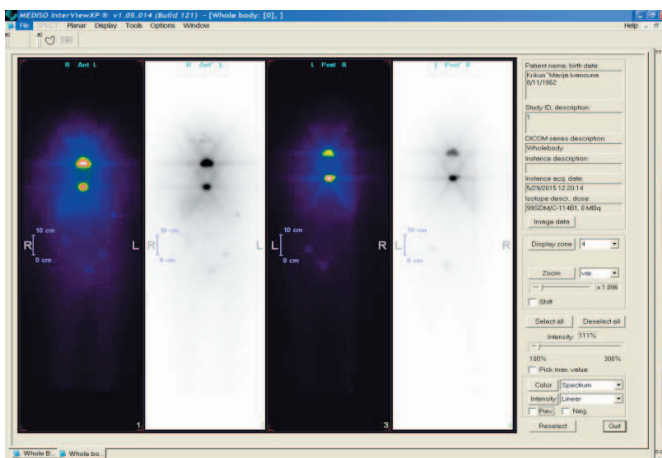
Клінічний випадок 2. Хвора П., дівчинка 13 років, у супроводі матері звернулася до нашої клініки зі скаргами на наявність пухлинного утворення на передній поверхні шиї, що спричиняє естетичний дискомфорт. Утворення розміром 12x10 мм розташоване в проекції щитоподібного хряща, кам'янистої щільності, слаборухливе. Крім того, з обох боків яремних колекторів мали місце збільшені лімфатичні вузли розміром від 5 до 20 мм.

Рис. 1. Масивне метастатичне ураження хребта, зміни в тілі хребця Th2.

З анамнезу відомо, що хвора протягом 3 років спостерігалася у м. Харкові з діагнозом хондрома щитоподібного хряща. Під час чергового огляду педіатром хворій уперше було рекомендовано виконати пункційну біопсію утворення. З цією метою вона звернулась до Центру, де її оглянув дитячий ендокринолог, було виконано УЗД та ТАПБ. При УЗД виявлено, що утворення розміром 12 мм у проекції щитоподібного хряща є пухлиною верхівки пірамідального відростка щитоподібної залози. Виконано пункційну біопсію даного вузла

та збільшеного до 20 мм лімфовузла середньої третини правого яремного колектору. За даними цитологічного висновку встановлено діагноз: папілярний рак щитоподібної залози з поверхневою інвазією у щитоподібний хрящ, метастаз папілярного раку щитоподібної залози у лімфатичний вузол. Дитині була виконана операція екстрафасціальної тиреоїдектомії, доповнена двобічною модифікованою та центральною дисекцією шиї. На ПГЗ встановлено: папілярний рак щитоподібної залози з множинними метастазами в лімфатичні лімфовузли шиї (pT4aN1bM0).

Рис. 2. Сцинтиграфія всього тіла на залишковій лікувальній активності ¹³¹I.

Післяопераційний період проходив без ускладнень. Хвора виписана із стаціонару з рекомендацією про проходження лікування радіоактивним йодом. Рівень тиреоглобуліну за 5 днів до РЙТ становив 1,4 нг/мл, ТТГ – 86 мкМО/мл, АТТГ – 24 МО/мл. Доза йоду складала 2300 мБк. При скануванні всього тіла спостерігалось накопичення РФП в проекції ложа щитоподібної залози. На сьогодні хвора почувається добре, приймає L-тироксин у дозі 87,5 мкг на добу при вазі тіла 33,4 кг, тиреоглобулін в крові не визначається (менше ніж 0,04 нг/мл).

У структурі злоякісних пухлин різних локалізацій рак щитоподібної залози становить 0,4–3%. Епідеміологічні дослідження останніх років свід-

чать про зростання захворюваності на рак щитоподібної залози в 1,3–2 рази. Так, за даними Lozano та співавт., рак щитоподібної залози був причиною смерті у 36 тис. випадків у 2010 році, тоді як у 1990-му цей рівень становив 24 тис. [3].

Відомо, що рак щитоподібної залози не має типових симптомів. Найчастіше першим проявом цього захворювання є вузол шиї в ділянці щитоподібної залози [2]. Іноді початковим симптомом може бути збільшення лімфатичного вузла на шиї. Часто виявленню раку щитоподібної залози передують тривалий анамнез, оскільки це захворювання зазвичай розвивається повільно та може поєднуватись з поширеними хворобами щитоподібної залози (вузловий зоб, хронічний тиреоїдит) [1]. Діагностування РЩЗ постійно зростає. Цьому сприяє розповсюджене застосування ультразвукового дослідження шиї та ТАПБ під УЗД-контролем вузлів, які не пальпуються, та більш ретельним гістопатологічним скринінгом екстенсивної вибірки видалених щитоподібних залоз [4].

Сьогодні, з рутинним застосуванням методики ТАПБ у комбінації із сучасними високороздільними УЗД апаратами, лікар-фахівець може отримати цитологічний матеріал з вузла розміром від 2–3 мм. Таким чином, виявляються хворі з початковим розвитком раку щитоподібної залози без будь-яких клінічних проявів хвороби, а рівень папілярних мікрокарцином у структурі тиреоїдного раку сягає 40–50%.

Тим не менш, у літературі періодично з'являються повідомлення про випадки занедбаного раку ЩЗ. Так, Mostarchid та співавт. [5] описували випадок гігантських метастазів у кістки черепа та мозок, що походили із занедбаної «материнської» тиреоїдної папілярної карциноми. Pavlidis та співавт. [6] повідомляли про три випадки підшкірних кістозних метастазів скальпа, що походили із занедбаних ракових пухлин щитоподібної залози. Spartalis та співавт. [7] описали надзвичайно рідкісний випадок занедбаної гігантської екзофітної папілярної тиреоїдної карциноми з геморагічною ульцерацією у 72-річної жінки.

Примітним є те, що в усіх описаних випадках занедбаного раку ЩЗ хворі були свідомі щодо існування свого захворювання.

Наведені випадки з власного досвіду також вказують на те, що хворі знали про існуючі проблеми протягом декількох років. Вірогідно, пацієнтів та їх родичів можна звинуватити в недбалому ставленні

до власного здоров'я, але не можна нехтувати тим фактом, що обидві хворі спостерігалися лікарями з приводу «інших» захворювань. Так, у першому випадку неврологи спостерігали і лікували остеохондроз, а в другому випадку ЛОР лікарі – хондрому щитоподібного хряща. В обох випадках хворим неодноразово виконувалось УЗД щитоподібної залози, але лікарі ніколи не наполягали на виконанні пункційної біопсії з подальшим цитологічним дослідженням.

ВИСНОВКИ

Незважаючи на загальне поширення раннього виявлення тиреоїдної онкопатології, періодично трапляються випадки занедбаного раку щитоподібної залози. Причиною цього є недостатня інформованість лікарів (різних галузей) щодо обов'язкового виконання УЗД та морфологічного дослідження всіх підозрілих новоутворень. Дуже важливим є своєчасне переконливе доведення до відома пацієнта інформації про необхідність виконання процедури ТАПБ, яка є визначальною у виборі тактики лікування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рубаков С.Й., Шидловський В.О., Комісаренко І.В., Павловський М.П. Тиреоїдна хірургія: навчальний посібник. – Тернопіль. – 2008. – 423 с.
2. Ларін О.С., Черенько С.М., Кініченко В.Г. Діагностика та лікування високодиференційованого раку щитоподібної залози / Посібник для лікарів. – Київ. – 2008. – 37 с.
3. Lozano R, Naghavi M, Foreman K, Lim S, Shibuya K, Aboyans V et al. (2012). Global and regional mortality from 235 causes of death for 20 age groups in 1990 and 2010: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2010. *Lancet* 380 (9859): P. 2095–128.
4. L. Davies and H. G. Welch. Increasing incidence of thyroid cancer in the United States, 1973–2002, *Journal of the American Medical Association*, vol. 295, no. 18, 2006, P. 2164–2167.
5. B. El Mostarchid, A. Akhaddar and M. Boucetta. Giant skull and brain metastasis from a neglected thyroid papillary carcinoma. *Canadian Journal of Neurological Sciences*, vol. 37, no. 4, 2010, P. 515–516.
6. N.A. Pavlidis, A.D. Sourla, N.G. Nikolaou, C.F. Tolis and V.D. Mitsi. Neglected cases of papillary and follicular thyroid carcinoma. Occurrence of subcutaneous scalp metastases. *European Journal of Surgical Oncology*, vol. 16, no. 2, 1990, P. 175–179.
7. Spartalis E.D., Karatzas T., Charalampoudis P., Vergadis C., Dimitroulis D. Neglected Papillary Thyroid Carcinoma Seven Years after Initial Diagnosis. *Case Reports in Oncological Medicine*, 2013.

РЕЗЮМЕ

Деякі причини занедбаних випадків раку щитоподібної залози

О.П. Нечай

Мета роботи – визначити причини, які привели до випадків занедбаного раку щитоподібної залози.

Матеріали та методи. Описання двох клінічних випадків занедбаного раку щитоподібної залози з особистої практики та аналіз літератури.

Результати та обговорення. У першому випадку хвора спостерігалася протягом 10 років з приводу болю в спині та встановленого остеохондрозу, ігноруючи наявність відомого вузлового ураження щитоподібної залози. У другому випадку протягом 3 років хвора спостерігалася з приводу хондроми щитоподібного хряща, хоча насправді утворення являло собою злоякісну пухлину верхівки пірамідального відростка щитоподібної залози.

Висновки. Причинами занедбаного раку щитоподібної залози є неналежне ставлення пацієнтів до свого здоров'я та недостатня інформованість лікарів (різних галузей) про обов'язкове виконання морфологічного дослідження всіх підозрілих новоутворень.

Ключові слова: занедбаний рак, щитоподібна залоза, пункційна біопсія.

РЕЗЮМЕ

Некоторые причины запущенных случаев рака щитовидной железы

А.П. Нечай

Цель работы – определить причины, которые привели к случаям запущенного рака щитовидной железы.

Материалы и методы. Описание двух клинических случаев запущенного рака щитовидной железы из личного опыта и анализ литературы.

Результаты и обсуждение. В первом случае больная наблюдалась на протяжении 10 лет по

поводу боли в спине и установленного остеохондроза, игнорируя наличие известного узлового поражения щитовидной железы. Во втором случае в течение 3 лет больная наблюдалась в связи с предполагаемой хондромой щитовидного хряща, хотя в действительности образование представляло собой злокачественную опухоль верхушки пирамидального отростка щитовидной железы.

Выводы. Причинами запущенного рака щитовидной железы являются ненадлежащее отношение пациентов к своему здоровью и недостаточная информированность врачей различных специальностей об обязательном проведении морфологического исследования всех подозрительных новообразований.

Ключевые слова: запущенный рак, щитовидная железа, пункционная биопсия.

SUMMARY

Some causes of neglected thyroid cancer

O.P. Nechay

Aim of the study. To reveal causes, that led to neglected cases of thyroid cancer.

Materials and methods. Description of two clinical cases of neglected thyroid cancer from own experience and literature review.

Results and discussion. The first case the patient was followed for 10 years because of back pain and diagnosed osteochondrosis ignoring the known thyroid nodule. The second case demonstrated 3-year follow-up because of supposed chondroma of thyroid cartilage, which appeared malignant tumor of apex of pyramidal outgrowth of thyroid gland.

Conclusion. The main causes of neglected thyroid cancer were patient's ignoring of known thyroid lesion and inadequate awareness of doctors about necessity to provide morphological assessment of any suspicious neoplasm.

Key words: neglected cancer, thyroid gland, needle biopsy.

Дата надходження до редакції 03.07.2015 р.